

MG CELJE 1954-55

GLEDALIŠKI LIŠ

OKVIRNI REPERTOAR

- Domaća dela: Finžgar-Mikeln: **POD SVOBODNIM SON-CEM** (krstna uprizoritev)
Brnčič: **MED ŠTIRIMI STENAMI**
Standeker: **V VRTINCU** (krstna uprizoritev)
Žmavc: **DRAMA BREZ NASLOVA** (krstna uprizoritev)
- Angleška dela: Shakespeare: **ROMEO IN JULIJA**
Milne: **GOSPOD PIM GRE MIMO** (prvič v Jugoslaviji)
Rattigan: **VSO SREČO, ESTHER!** (prvič v Sloveniji)
Becket: **V PRİČAKOVANJU GODOTA** (prvič v Jugoslaviji — na okroglem odru)
- Nizozemski deli: Hartog: **ZAKONSKA POSTELJA** (prvič v Jugoslaviji)
Hartog: **PODGANJA SMRT** (prvič v Jugoslaviji)
- Ameriška dela: O'Neill: **STRAST POD BRESTI**
Miller: **VSI MOJI SINОВI**
Kingsley: **TEMA OPOLDNE** (prvič v Jugoslaviji)
Hamilton: **VRV** (prvič v Jugoslaviji — na okroglem odru)
- Francoska dela: Molière: **SKOPUH**
Roussin: **LEPA HELENA** (prvič v Jugoslaviji)
Quentin: **ČLOVEK Z DEŽNIKOM** (prvič v Jugoslaviji)
Deval: **ETIENNE** (prvič v Jugoslaviji)
- Nemški deli: Forster: **SIVEC**
Hoffmann-Harnisch: **ADMIRAL BOBY** (prvič v Jugoslaviji)
- Italijanski deli: Betti: **ZLOČIN NA KOZJEM OTOKU**
Pirandello: **ŠEST OSEB IŠČE AVTORJA**
- Špansko delo: Benavente: **LA MALQUERIDA** (prvič v Jugoslaviji)

Iz okvirnega repertoarnega načrta bo za abonma uprizorjenih deset odrskih del.

GLEDALIŠKI LIST
MESTNEGA GLEDALIŠČA
V CELJU • SEZONA 1954-55
LETO IX • ŠTEVILKA 1

HANS TIEMEYER
MLADOST PRED SODIŠČEM

P R V I Č V J U G O S L A V I J I

SLAVNOSTNA PREDSTAVA V PROSLAVO
PRAZNIKA »ŠTAJERSKA V BORBI« V SOBOTO
18. SEPTEMBRA 1954 OB 20. URI

H A N S T I E M E Y E R
MLADOST PRED SODIŠČEM

Razprava pred sodiščem za mladoletnike v dveh dejanjih

Prevod: Branko Gombač

Režija: Branko Gombač

Scena: inž. Ernest Franz

Kostumi: Mija Jarčeva

IGRAJO:

Sodnik	Pavle Jeršin
Eva de Bruin, nadzornica pri policiji za mladoletnike	Marjanca Krošlova
Oče	Slavko Strnad
Mati	Marija Goršičeva
Ana Daalders	Mina Jerajeva
Piet van Doorn	Janez Škof
Gerard Niekert	Volodja Peer k. g.
Gerard de Wert, kriminalni uradnik	Viljem Tomšič
Marija Hogendorst	Zora Červinkova
Sodni sluga	Franc Mirnik

Godi se leta 1947 v Amsterdamu

Tehnično vodstvo: *arh. Sveta Jovanović*

Inspicent: *Tone Vrabl* — Suflerka: *Tilka Svetelškova* —
Lasuljar: *Vinko Tajnšek* — Lasuljarka: *Pavla Gradišnikova*
— Razsvetljava: *Bogo Les* — Odrski mojster: *Franjo Cesar*
— Mizarska dela: *Ivan Jeram* — Slikarska dela: *Franjo Cesar*
— Krojaška dela pod vodstvom *Amalije Palirjeve* in
Jožeta Gobca

OB ROJSTNEM DNEVU CELJSKEGA POKLICNEGA GLEDALIŠČA

Začetek sezone 1954/55 sovpada s praznikom »Štajerska v borbi«, sovpada s praznikom, ki nas bo spomnil na najtežje, pa tudi najslavnejše dni osvobodilnega boja na Štajerskem, na doganjanja in na čas, v katerem je slovenski delovni človek dokončno začel graditi in ustvarjati temelje za svobodno gospodarsko, politično in kulturno življenje. Začetek sezone pada torej v čas, ko se spominjamo tistih nečloveških naporov našega človeka, ki so pravzaprav postavili temelje sedanjemu poklicnemu gledališču v Celju s tem, da so v revoluciji ustvarili materialne in družbene pogoje za delo takega gledališča v celjskem mestu in okolici.

Ob jasni zavesti, da je praznik »Štajerska v borbi« obenem v nekem smislu tudi praznik rojstnega dne celjskega poklicnega gledališča, se to gledališče s svojimi skromnimi mladimi močmi pridružuje proslavam, da s tem poudari dejstvo, da je globoko zakoreninjeno v preteklem in sedanjem življenju našega delovnega človeka, ki mu je omogočil delo, ki mu je ustvaril temelje z oboroženo borbo in ki ga danes materialno vzdržuje. Zraslo iz ljudstva poskuša naše gledališče opravljati svojo osnovno dolžnost, ki je v tem, da delovnega človeka umetniško, estetsko in moralno driga s svojimi umetniškimi prizadevanji.

Ko se ob prazniku oziramo nazaj v daljno in bližnjo preteklost, ko iz perspektive sedanjega časa razčlenjujemo in ocenjujemo svoje takratne in sedanje napore v političnem in kulturnem življenju, se nam zdi potrebno, da sami pred sabo in pred javnostjo ponovno jasno in iskreno izpovemo svoje umetniško hotenje, da spregovorimo o svojem umetniškem poslanstvu, to se pravi, da spregovorimo o svojem delu, o osnovnih načelih, po katerih delamo, o uspehih in neuspehih, o spodrs-ljajih in o težavah, da spregovorimo o sebi in o tistih, za katere delamo, ali točneje, o odnosu, ki ga ima in kakršnega ima do gledališča tisti delovni človek, ki je za to gledališče ustvaril temelje, ki ga je z velikimi gmotnimi žrtvami postavil na noge in ki ga z nič manjšimi žrtvami ohranja pri življenju in mu omogoča redno delo.

Mnenja smo, da mora biti to razmišljanje kljub prazničnemu raz-položenju manj slovesno, zato pa tem bolj kritično, stvarno, iskreno in pogumno. Pogumno v tem smislu, da odkrito spregovori predvsem o teža-vah, ki jih na svoji poti srečujemo in tudi o napakah, ki se nam pri našem delu nujno tu in tam podkradejo, da pa pri vsem tem ne pozabimo na uspehe, ki jih je javnost našim naporom priznala.

Osnovno načelo, ki je bilo in je odločilno tako za ustanovitev gle-dališča kot za smer njegovega sedanjega in bodočega dela, je: ustvariti v Celju, ki je zemljepisno središče osrednje Slovenije, živo in sodobno gledališče, umetniško ustanovo, ki bo s svojim delom živa in svobodna tribuna umetniškega udejstvovanja, in to takega umetniškega udejstvova-nja, ki bo dosledno in na vsakem koraku zvesto služilo svojemu osnovnemu namenu, kazati človeku današnjega časa njegov notranji obraz, mu prikazovati bistvene probleme njegovega časa, mu na vsa odločilna vprašanja poskušati dati pošten, odkrit in jasen odgovor.

Ne torej gledališče, ki bi bilo zgolj ali v prvi vrsti zabavišče, pa tudi ne gledališče, ki bi bilo nekaka puritanska institucija za moralno vzgojo, pač pa umetniška ustanova, ki bo vedno pravično zrcalo življenja, takega, kakršno življenje resnično je.

Slika, ki jo mora sodobni človek videti v tem zrcalu, ne sme biti spačena, ne sme biti ponarejena, ne sme biti niti olepšana niti pogršana, biti mora brezpogojno in brezkompromisno resnična, edino nemara risana z jasnejšimi in ostrejšimi potezami. V tej sliki mora človek videti svoje pravo življenje, tako svoje skrbi in bolečine kot svoje veselje in vedrost. Videti mora resnico, pa naj bi bila še tako boleča.

Iz te osnovne težnje po živem, sodobnem gledališču izvajamo svojo repertoarno linijo. Repertoar, to se pravi izbor odrskih del, ki jih v sezoni uprizori naše gledališče, je sestavljen tako, da je težišče na drami in komediji iz sodobnega življenja, nadalje tako, da ima v tem repertoarju svoje mesto klasična slovenska in tuja drama in da ima končno v tem repertoarju svoje mesto tudi lahkotna komedija, ki služi v glavnem razvedrilu. Sodobna drama, bodisi domača bodisi tuja, posreduje gledališkemu občinstvu zapletene probleme današnjice in mu poskuša s sredstvi umetniškega oblikovanja dajati na ta vprašanja pravilne odgovore, sodobna komedija pa poskuša s satiro in bičem, ki ga vihti nad negativnimi pojavi sodobnega življenja, pokazati na te negativne pojave v naši sredini, jih osmešiti, jih bičati in s tem posredno vplivati na to, da bi bila borba zoper take pojave čim bolj živa in ostra. Kar zadeva sodobno dramo in komedijo iz književnosti drugih evropskih narodov, poskušamo izbrati tiste, ki obravnavajo za naš čas, za Evropo in za ves svet značilne probleme, to je take, ki v enaki meri morejo zanimati Slovence kot pripadnika katerega koli naroda na svetu, slehernega mislečega človeka našega časa.

Tak repertoar, ki ga izvajamo ob velikih naporih za sedaj premalo številnega umetniškega in tehničnega ansambla, naj bi nudil občinstvu prerez dramske literature od klasike do najmodernejših dni. Iz klasike zajema samo najvrednejša in najtehtnejša dela velikanov svetovne dramske tvornosti, težišče repertoarja pa je na moderni, na sodobni drami.

Ce hoče biti gledališče zares živo, če noče capljati za časom, potem njegov repertoar ne sme biti arhivski. Umetnost izgubi svoj smisel, če izgubi stik z živim, resničnim življenjem. V takem primeru o umetnosti sploh ne more biti več govora. Zlasti pa ne more biti govora o gledališki umetnosti, ki je izmed vseh umetniških panog najbolj živa, če caplja za časom in če človeku, ki v gledališče prihaja, nima povedati drugega kot zaprašene resnice z arhivskih polic.

Zato je v repertoarju našega gledališča izredno veliko število krstnih uprizoritev domačih dramskih novitet in prvih uprizoritev tujih sodobnih dram v Jugoslaviji. Pomisleki, ki jih imajo posamezniki, češ da se v takem repertoarju izraža težnja po tako imenovani originalnosti za vsako ceno, so torej brez osnove. Ne težnja po originalnosti, marveč poštena in iskrena težnja po tem, da bi gledališče polno in pravilno opravljalo svoje umetniško poslanstvo, je vzrok za to, da uprizarjamo

in bomo uprizarjali vsa tista domača in tuja dramska dela, ki imajo umetniško vrednost in ki z umetniškimi sredstvi govore sodobnemu človeku o njem samem in o njegovem zapletenem življenju.

Zavedamo se, da pomeni kulturna izolacija slabitev kulturne tvornosti, zato poskušamo navezati stike z gledališkimi delavci vseh tistih evropskih in drugih narodov, ki imajo v svojih umetniških izpovedih karkoli pozitivnega in novega povedati našemu človeku.

Trudimo se torej, da bi ustvarili v Celju tako gledališče, v katerem bo gledalec začutil utrip časa, v katerem bo našel svoje probleme, svojo žalost in svoje veselje. Občinstvo mora začutiti, da se v gledališču nekaj dogaja, da je vsaka premiera in vsaka predstava dogodek, obstati mora pred spoznanjem, da gledališki delavci iščemo, tipamo, delamo, poskušamo, vedeti mora, da nam gre človeško in umetniško krvavo zares. Potem nam bo prisluhnil, z nami bo čutil, z nami se bo veselil, kadar bomo uspeli, z nami se bo žalostil, kadar nam bo spodletelo, toda zameril nam tega ne bo. Zameril pa nam bo konvencijo, dolgčas, neresnobo in neodgovornost.

Bilance dosedanjih sezon celjskega gledališča, predvsem pa izredno pozitivna bilanca lanske sezone, kažejo, da je težnja po takem gledališču rodila presenetljivo dobre sadove in da so spodrsrljali, do katerih v tako odgovornem delu nujno pride, v primeri z uspehi malenkostni in da so ostali brez kakršnih koli trajnejših negativnih posledic.

Ko je resnica samo ena, je tudi umetnost samo ena. Namreč: resnična, živa, iskrena, človeška. Ni in ne more biti delitve: to je umetnost za preprostega človeka, za delavca, to pa umetnost za izobraženca. Resnična umetnost prevzame, pretrese in prepriča vsakogar. S tem ne zanikamo razlik v okusu, ne zanikamo negativnih posledic reakcionarne kulturne in prosvetne politike raznih režimov v preteklosti, ne zanikamo dejstva, da različne panoge umetnosti ali različni stili v določeni panogi umetnosti, pri nas konkretno v gledališki, na različne ljudi različno vplivajo. Zanikamo pa trditev in zahtevo, da naj se repertoar prikrajša in sestavlja dvolinijsko: za neukega človeka posebej, za izobraženca posebej. S tem bi se odrekli eni osnovnih dolžnosti in nalog gledališča: umetniški in estetski vzgoji. Moti se, kdor misli, da je ljudski tisti repertoar, ki vsebuje sama nezahtevna, površna, lahka dela. Ne. Tak repertoar nikomur nič ne nudi, ker od njega ničesar ne zahteva. Ljudski je po našem mnenju tisti repertoar, ki bodisi v tragediji in drami obravnava probleme, ki danes zanimajo slehernega mislečega človeka, ki v komediji smeši, razgalja in biča pojave, ki so biča vredni in potrebni in ki končno v veseligrui, v vedri, razposajeni in sproščeni, temperamentni in igrivi, razvedruje, ali če hočete, zabava. Jok in smeh, obup in veselje, delo in počitek, študij in razvedrilo — tako je življenje. In takšen mora biti odraz, taka mora biti slika tega življenja v ustvaritvah gledališke umetnosti.

Zdravo jedro v naših ljudeh nam je ne glede na vse razlike v izobrazbi, okusu, osnovni življenjski usmerjenosti, ne glede na žalostno dediščino preteklosti, garancija in obenem tudi kažipot, ki nas popolnoma brezkompromisno in jasno vodi v smer kvalitete in umetniško vrednega repertoarja. Izkušnje so pokazale, da je vse naše občinstvo brez razlike

prisluhnilo odkriti besedi, resnici, pogumni izpovedi, kritični ostrini, torej, da je prisluhnilo vsemu tistemu, kar karakterizira resnično umetnost.

Letos začenjamo delo pod dokaj ugodnejšimi pogoji kot doslej. Ansambel se je številčno močno okrepil, ustanova pa se je tudi sicer v vseh pogledih konsolidirala in uredila.

Novo sezono, to je peto sezono poklicne ustanove in tretjo v novi gledališki hiši začenjamo ob prazniku borbene Štajerske z najboljšimi upi v uspešno začetega dela in v prepričanju, da smo na pravi poti.

Z dramo nizozemskega pisatelja Hansa Tiemeyerja, ki jo obnavljamo kot slavnostno predstavo v okviru proslave »Štajerska v borbi«, se nam je posrečilo najti odrsko delo, ki je po obravnavani temi po pogumu in umetniški odkritosrčnosti dobesedno iztrgano iz srca našega časa in sodobne družbe v Zahodni Evropi.

Problem je izrazito politično moralnega značaja. Razočaranje mladih nizozemskih ljudi, ki so se borili proti nacističnemu okupatorju in so bili po koncu vojne, ko se je vrnilo vse na staro, ogoljufani v upanju, da se bo življenje izboljšalo, je tolikšno, da jih sili v nadaljnjo borbo. Toda to borbo kapitalistična družba zdaj smatra za zločinsko dejavnost. Storičci pridejo pred sodišče. Na zatožni klopi so formalno oni, v resnici pa avtor posadi na zatožno klop vso družbo, ki je kriva, da so ti mladi ljudje morali iti na pot zločina, na zatožno klop posadi starše, ki so svoje otroke slabo vzgajali. Pred sodiščem ni obtožena mladina, marveč v zadnji konkvenci vsa kapitalistična družba, njena zlagana morala, laktaštvo in borba za udobje ter brezskrbno življenje na račun drugih.

V tem smislu je Tiemeyerjevo delo globoko napredno in naravnost revolucionarno.

Hans Tiemeyer je po poklicu režiser, igralec in dramski pisatelj. Rodil se je leta 1908 in prišel za stalno h gledališču leta 1927, prej pa se je ukvarjal z drugimi poklici.

Med vojno je bil aktiven udeleženec nizozemskega odporiškega gibanja. Zadnje leto vojne so ga Nemci ujeli in osvoboditev je pričakal v nacističnem koncentracijskem taborišču.

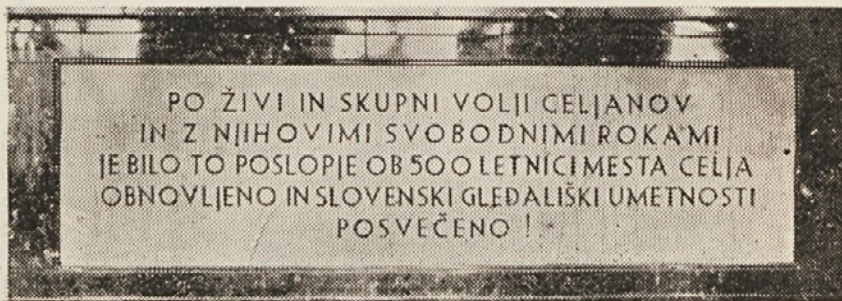
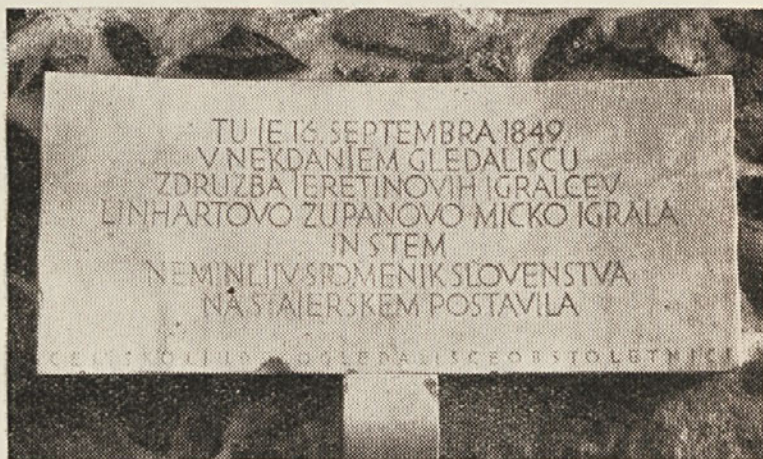
Po osvoboditvi je ustanovil gledališče, ki je po vzoru Burianovega uprizarjalo sodobne politične satire, pozneje pa eksperimentalno gledališče. Obema gledališčema je bil umetniški vodja.

Zdaj se ukvarja v glavnem s pisateljstvom, od časa do časa tudi igra ali režira.

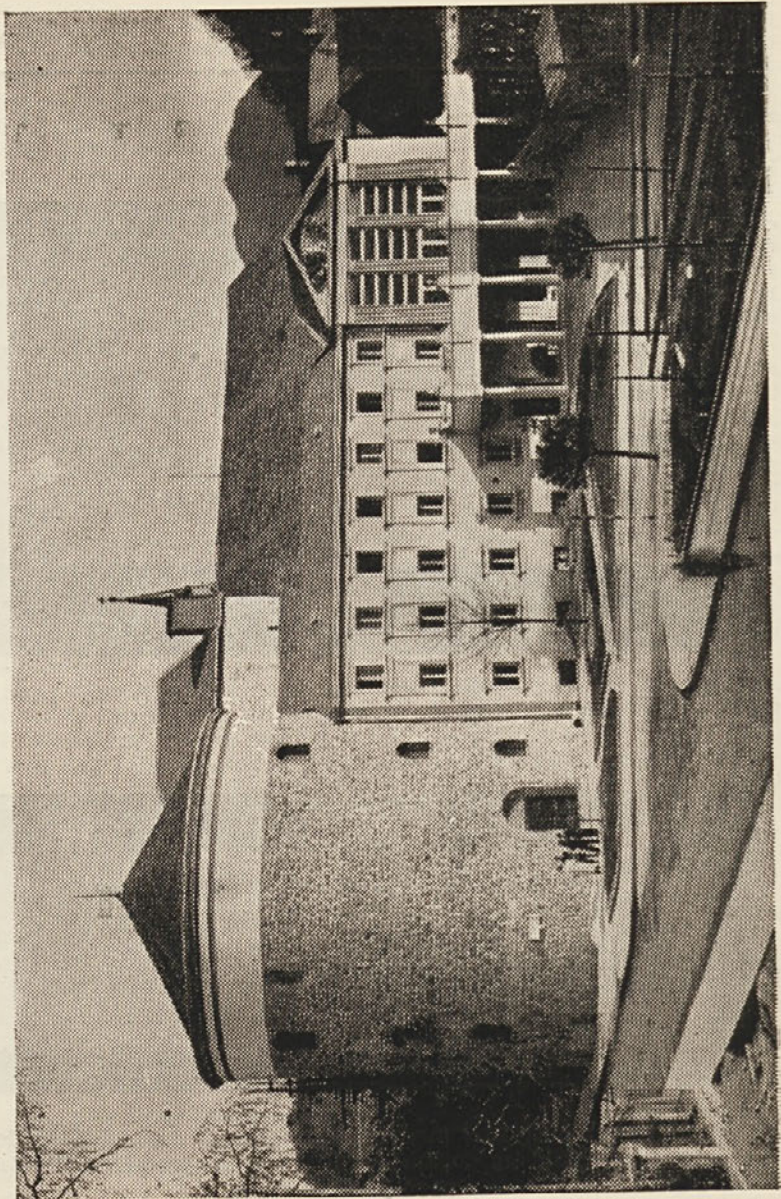
Poleg drame Mladost pred sodiščem je napisal še pet odrskih del, ki pa niso prešla preko meja njegove ožje domovine. Mladost pred sodiščem je nastala leta 1947, doživela še isto leto krstno uprizoritev v Amsterdamu in nepopisen uspeh. Režiral je sam avtor. V Amsterdamu so igrali delo dvesto deset krat. Doslej je prevedeno v angleščino, nemščino in slovenščino.

Naše gledališče uprizarja Mladost pred sodiščem kot prvo gledališče v FLR Jugoslavaji, za nami pa so ga uvrstila v repertoar gledališča: Trst, Maribor in Kranj.

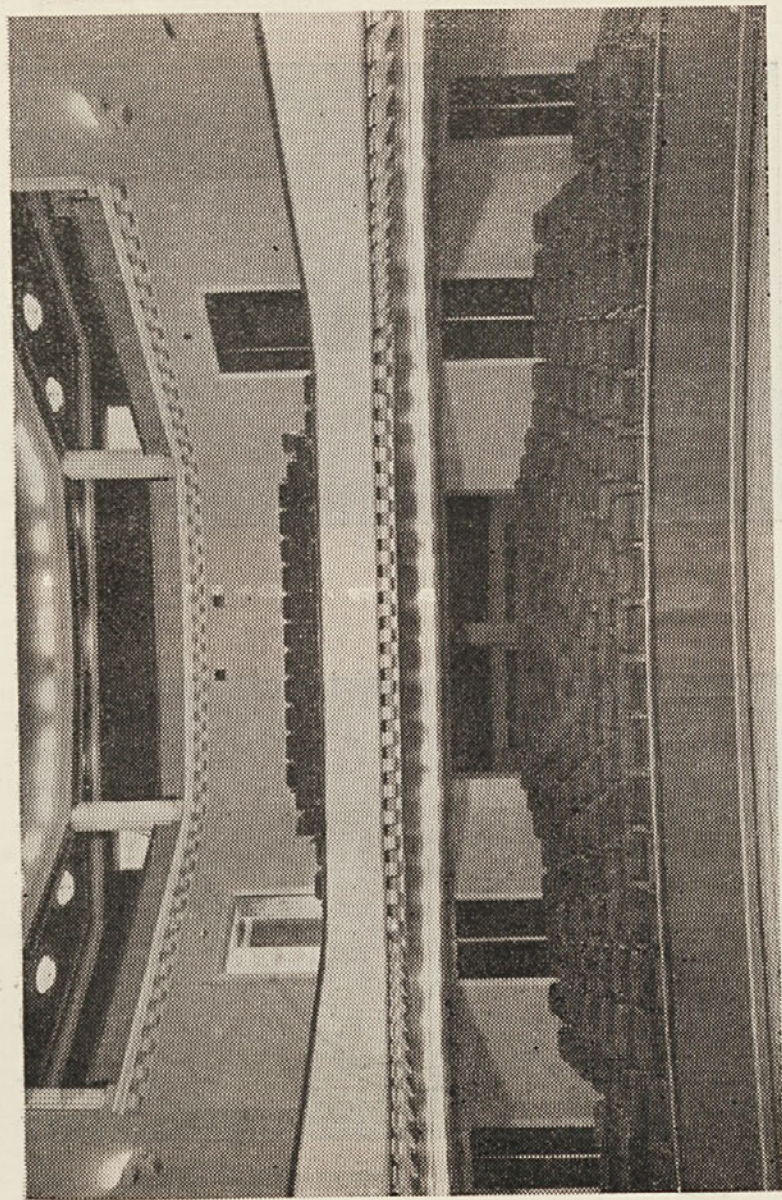
Lojze Filipič

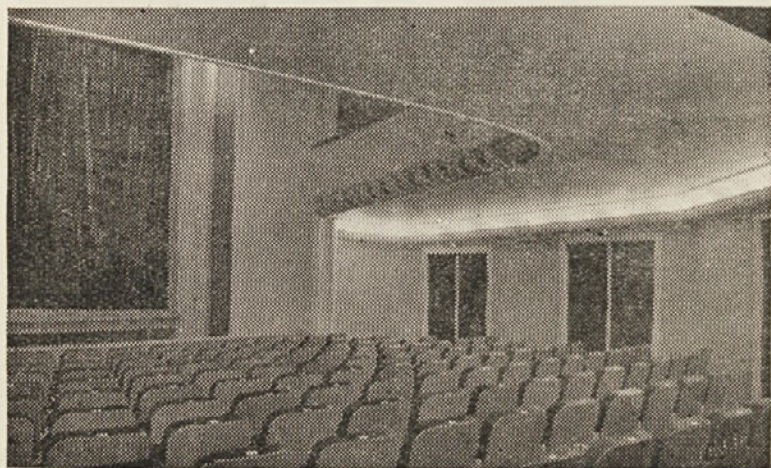
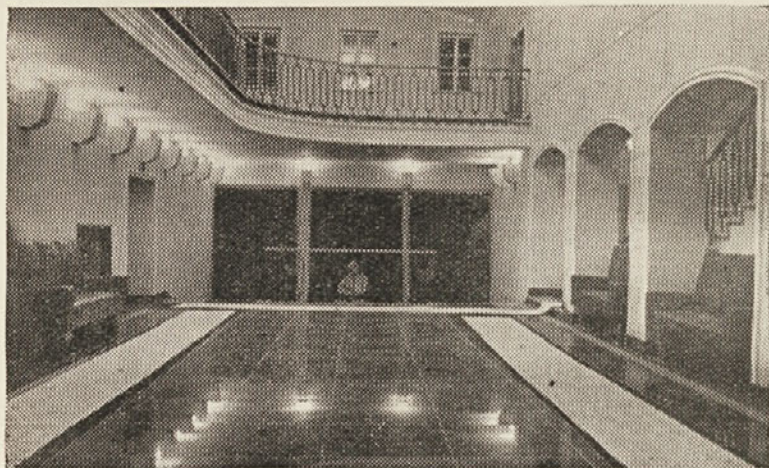
*Sestnajsti september 1849 in deveti maj 1953 — dva odločilna dogodka
v celjski gledališki zgodovini: prva slovenska predstava in otvoritev
nove gledališke hiše*

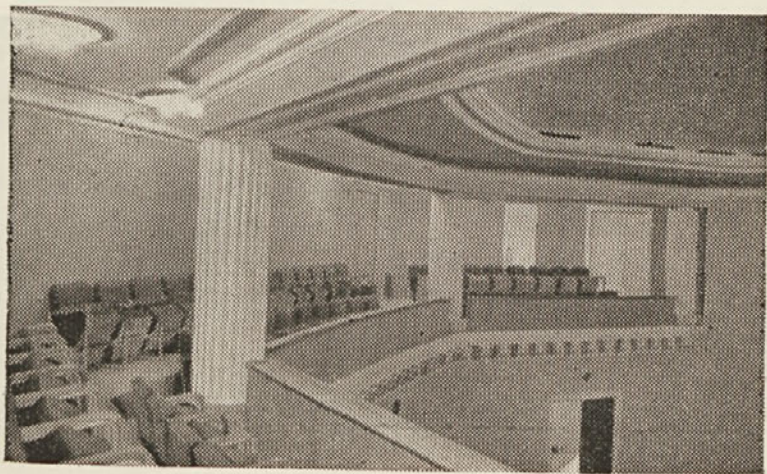
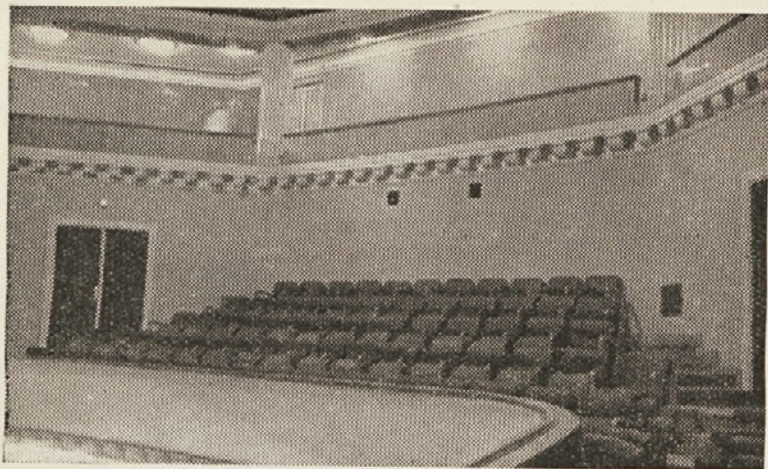
Pogled na novo gledališče s Štandrovega trga

Dvorana novega gledališča

Pogled v glavni foyer in na oder izpod balkona

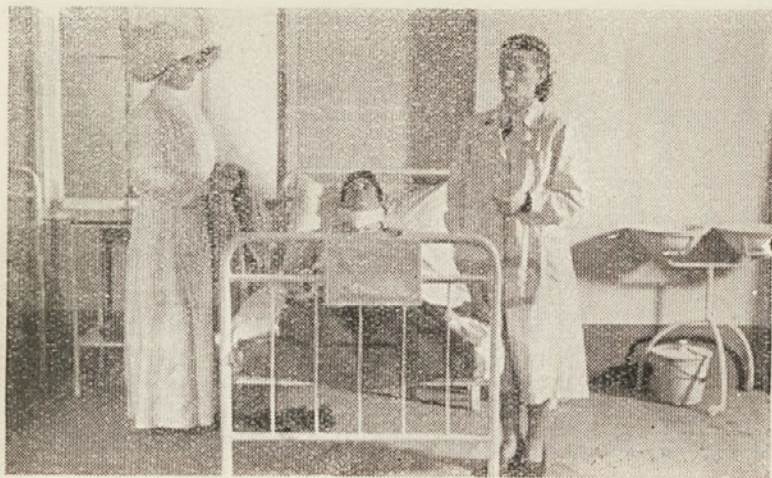
Balkon in galerija v novem gledališču

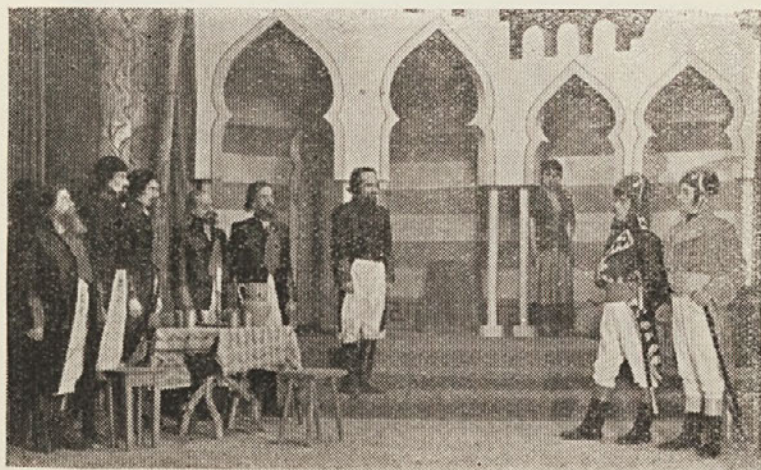
Predsednik Mestnega ljudskega odbora Celje Riko Jerman izroča novo gledališko hišo gledališkemu kolektivu — 9. V. 1953

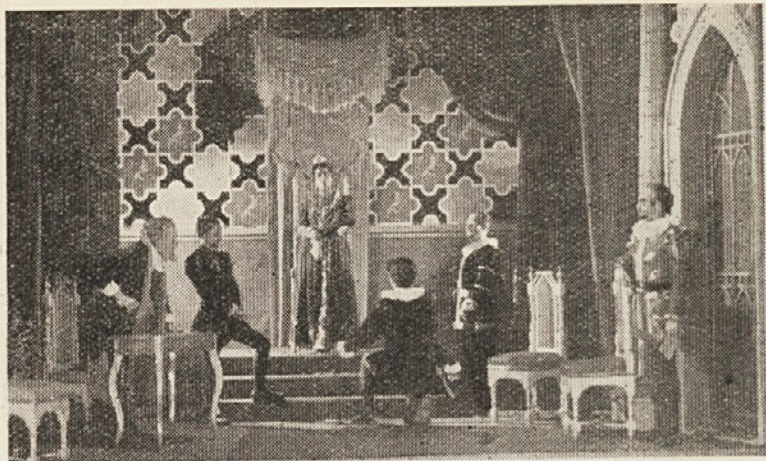
Ansambel z Gledališkim svetom ob začetku sezone 1953-54

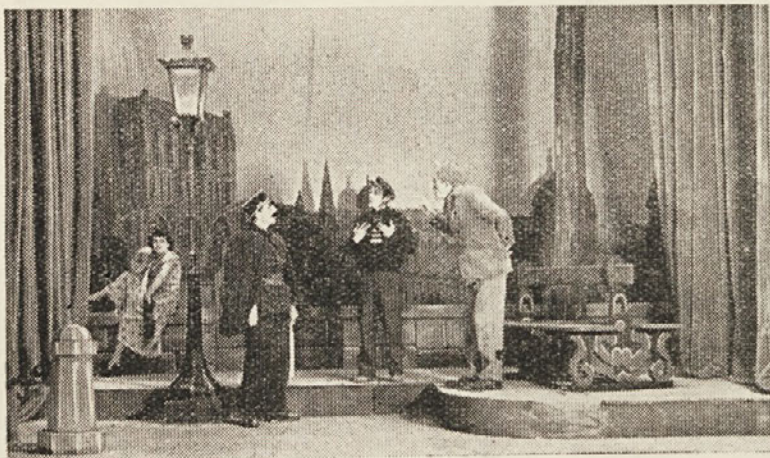
M. Pucova: Operacija; prva predstava poklicnega ansambla; sez. 1950-51

S. Zweig: Siromakovo jagnje; sez. 1950-51

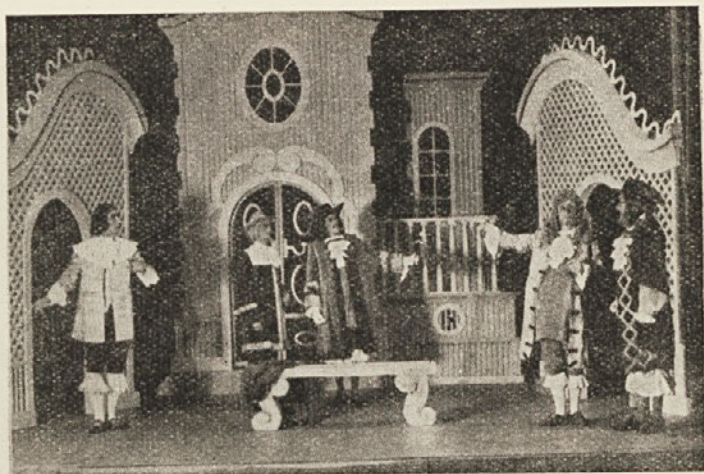
F. Schiller: Marija Stuart; sez. 1951-52

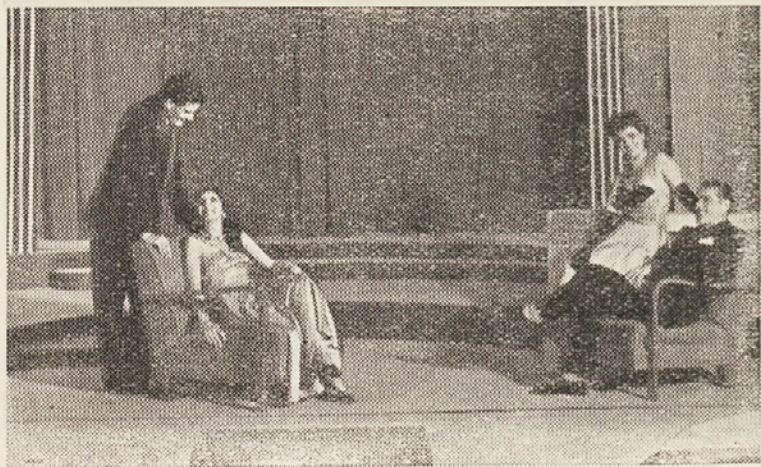
M. Achard: Življenje je lepo; sez. 1951-52

I. Cankar: Hlapci; sez. 1951-52

Molière: Sola za žene; sez. 1951-52

J. B. Priestley: Od raja pa do danes; sez. 1952-53

P. Golia: Sneguljčica; sez. 1952-53

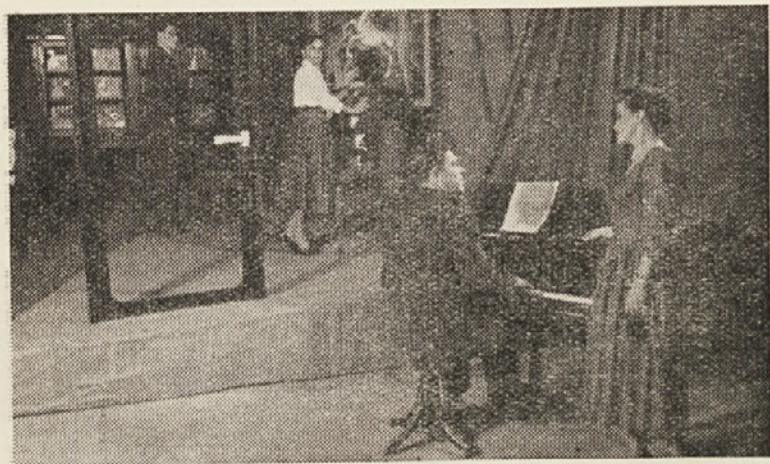
I. Potrč: Krefli; sez. 1952-53

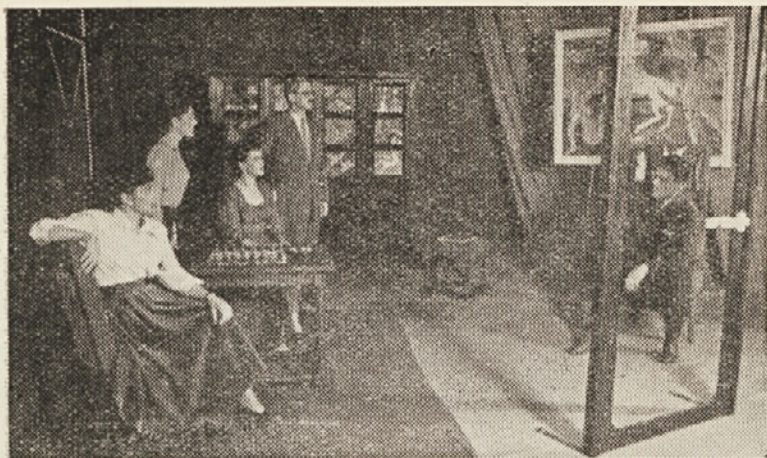
I. Potrč: Krefli; sez. 1952-53

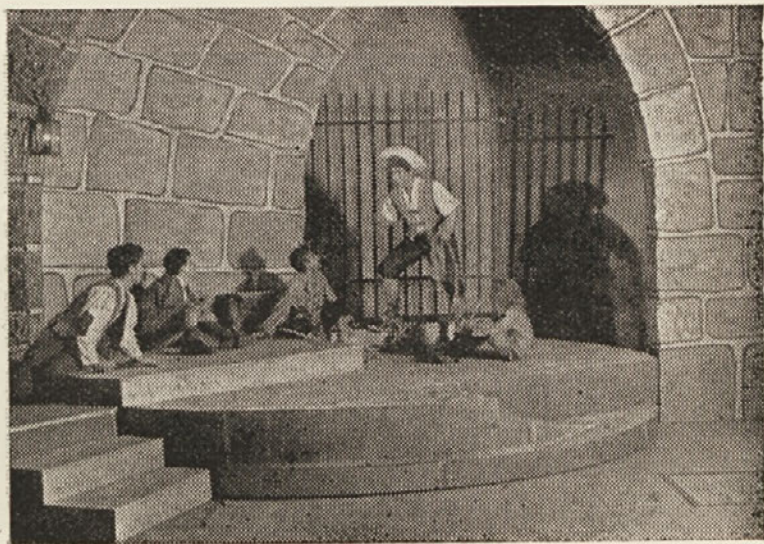
N. Krasna: Draga Ruth; sez. 1952-53

J. Žmavc: Izven družbe — krstna uprizoritev; sez. 1952-53

J. Zmavc: Izven družbe — krstna uprizoritev; sez. 1952-53

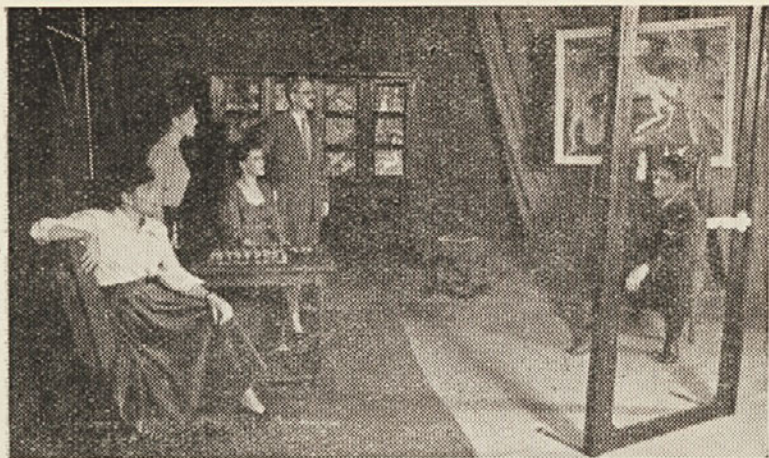
F. Forster: Robinzon ne sme umreti; sez. 1952-53

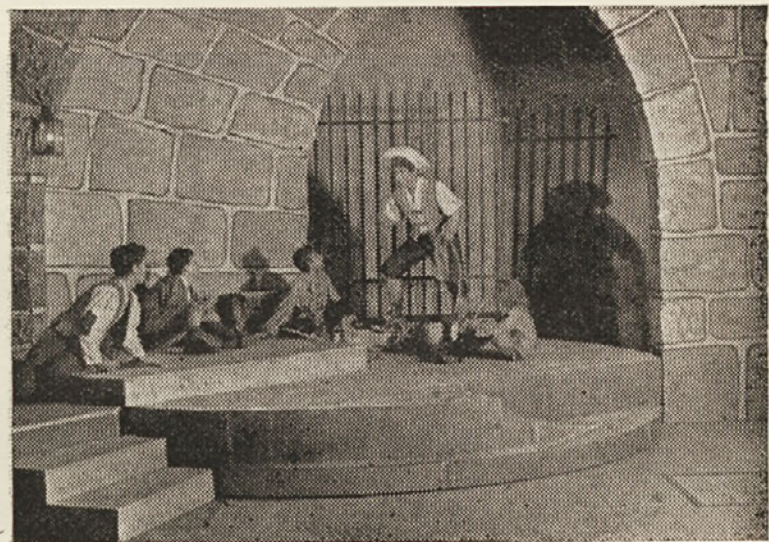
N. Krasna: Draga Ruth; sez. 1952-53

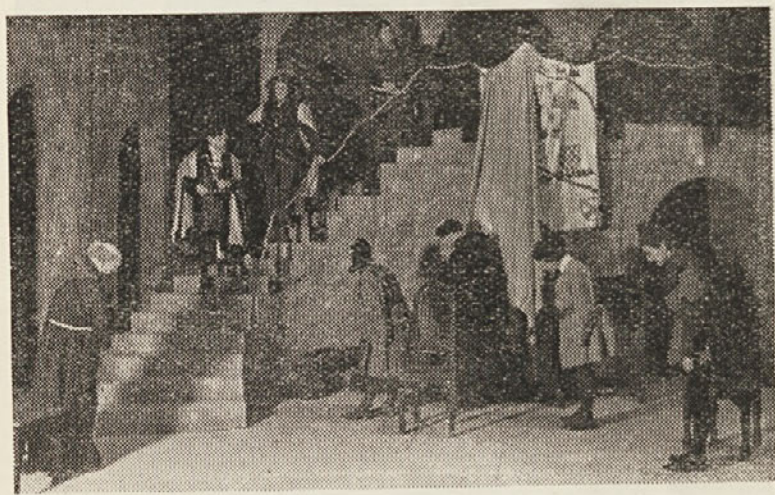
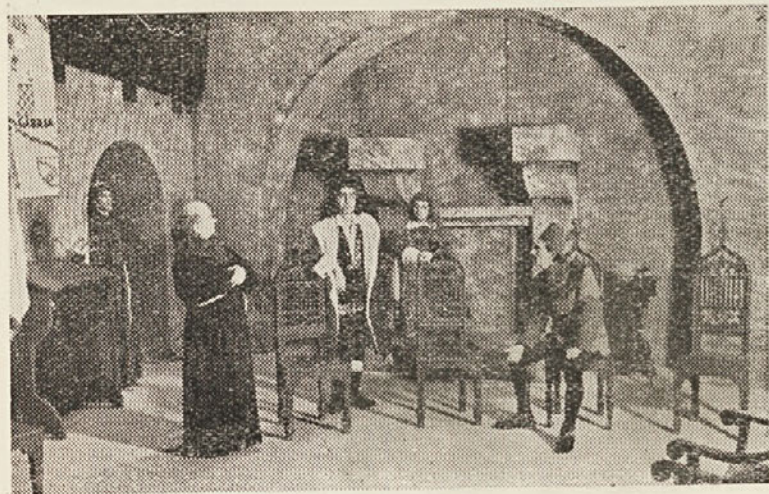
J. Žmavc: Izven družbe — krstna uprizoritev; sez. 1952-53

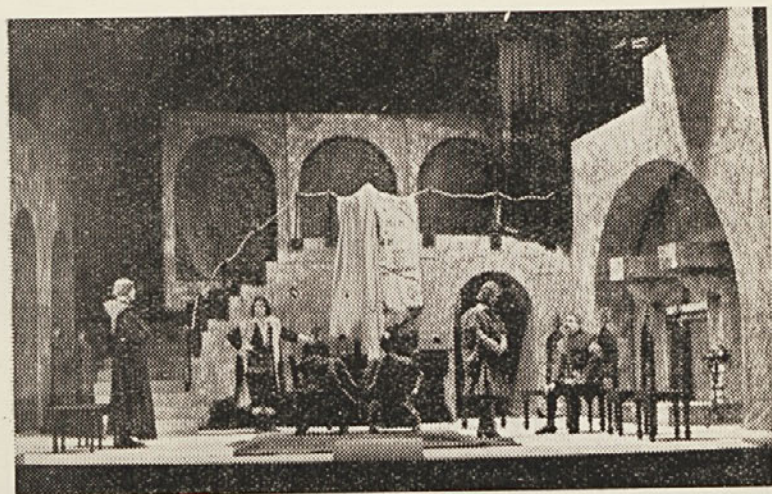
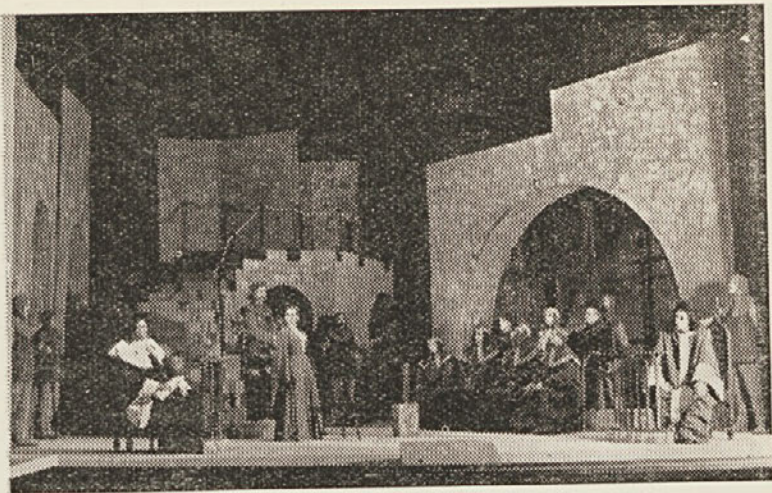
J. Žmavc: Izven družbe — krstna uprizoritev; sez. 1952-53

F. Forster: Robinzon ne sme umreti; sez. 1952-53

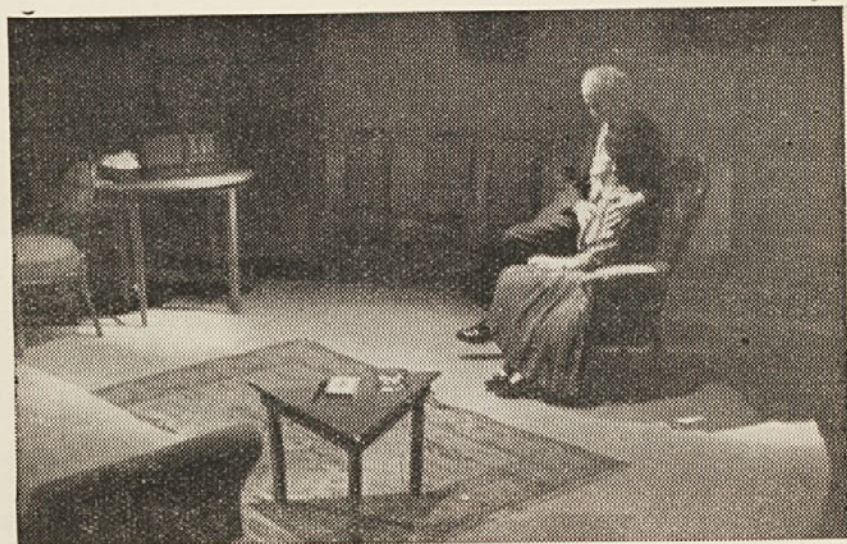
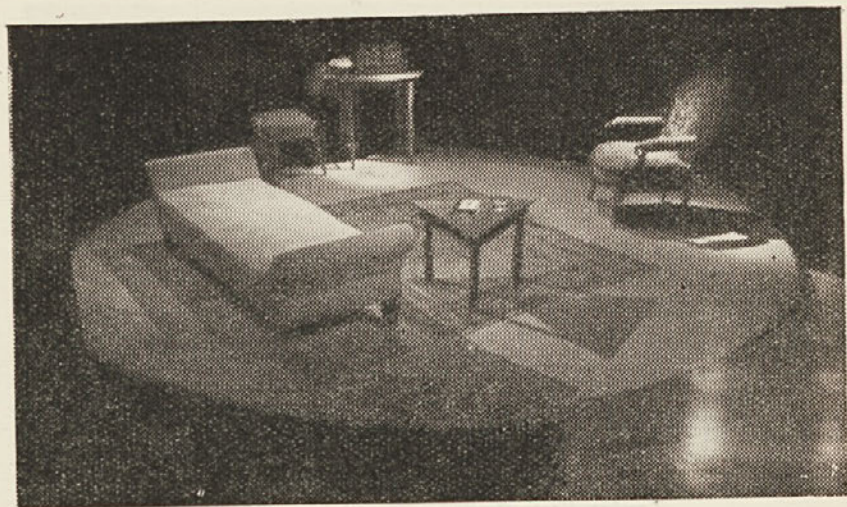
E. Kreft: Celjski grofje; prva predstava v novi gledališki hiši (9. V. 1953)

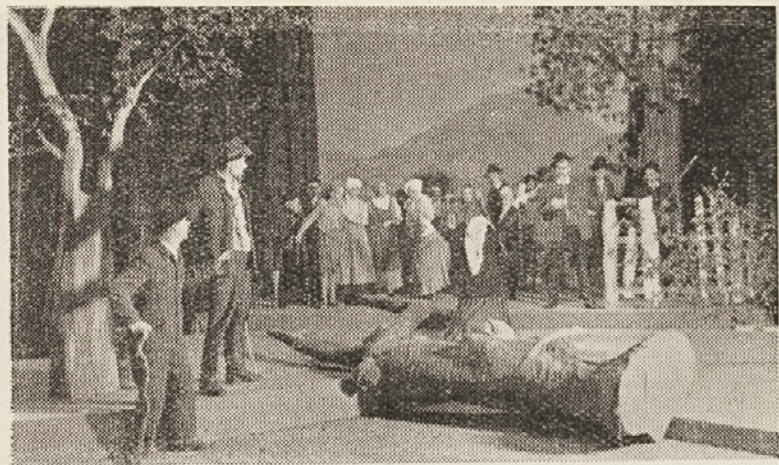
B. Kreft: Celjski grofje; prva predstava v novi gledališki hiši (9. V. 1953)

W. Somin: *Atentat*; sez. 1952-53

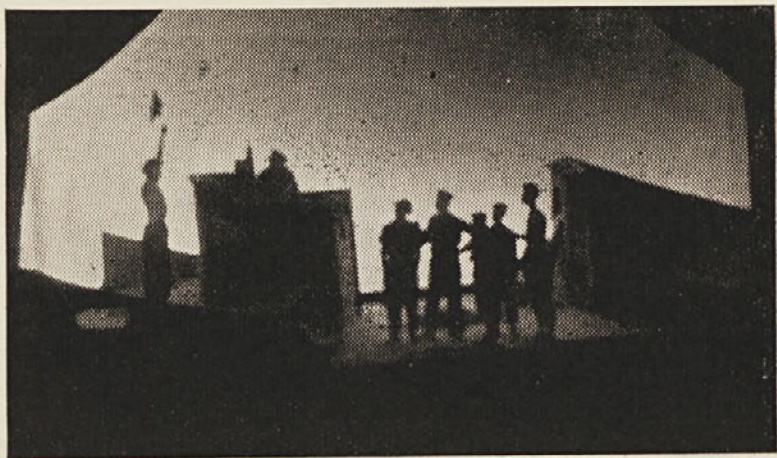
*Prva uprizoritev v »gledališču v krogu« v FLR Jugoslaviji; sez. 1953-54;
Somlin: Atentat*

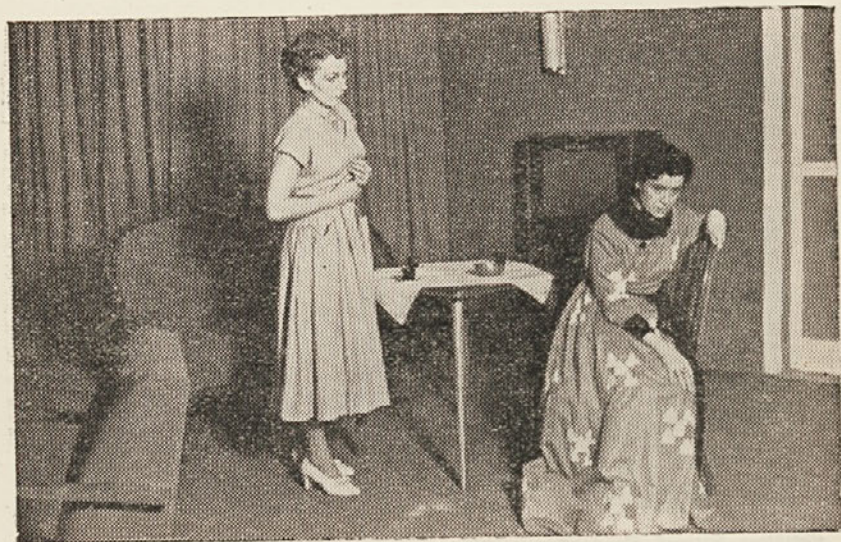
Tavčar-Šest: Cvetje v jeseni; sez. 1953-54

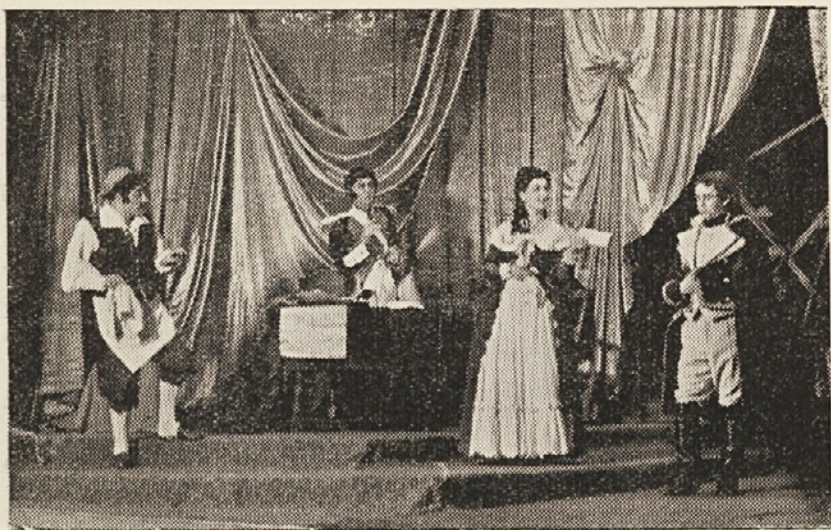
V. Katajev: Kvadratura kroga; sez. 1952-53

Seliškar-Filipič: *Bratovščina Sinjega galeba*; sez. 1953-54 (krstna uprizor.)

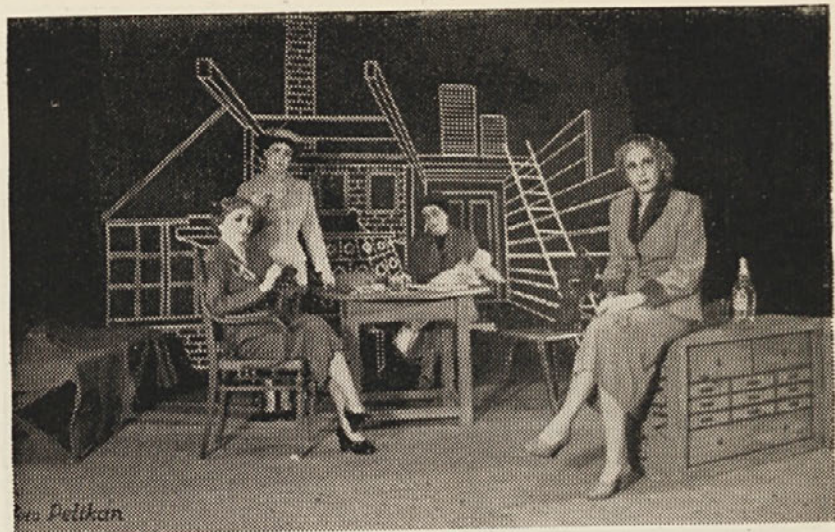
J. Kulundžić: Slepci; sez. 1953-54 (prvič v Sloveniji)

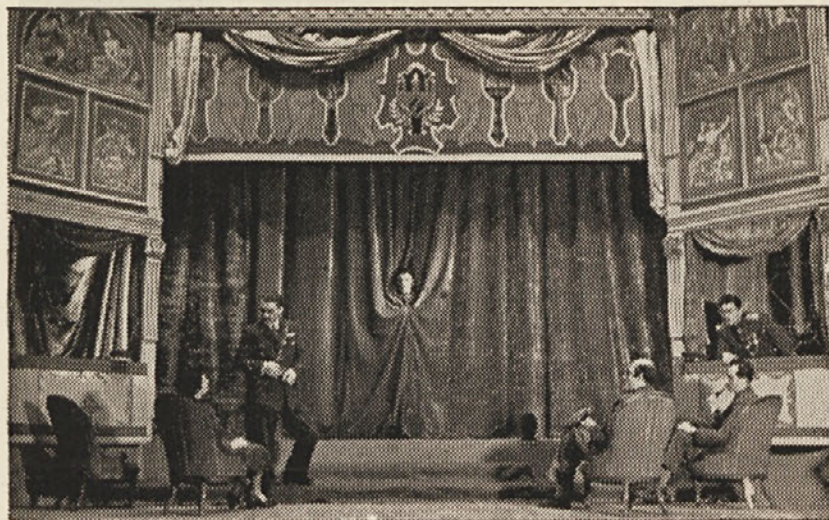
G. B. Shaw: Moř usode; sez. 1953-54

H. Kleist: Razbiti vrč; sez. 1953-54

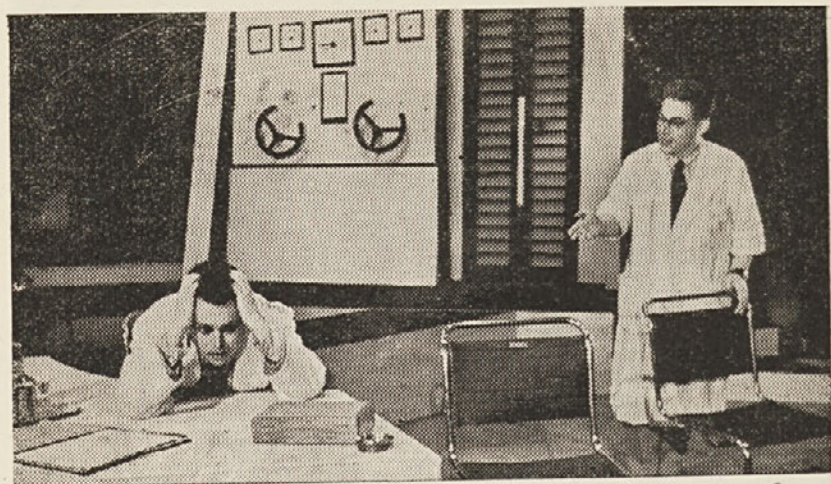
F. Ustinov: Ljubezen štirih polkovnikov; sez. 1953-54 (prvič v Jugoslaviji)

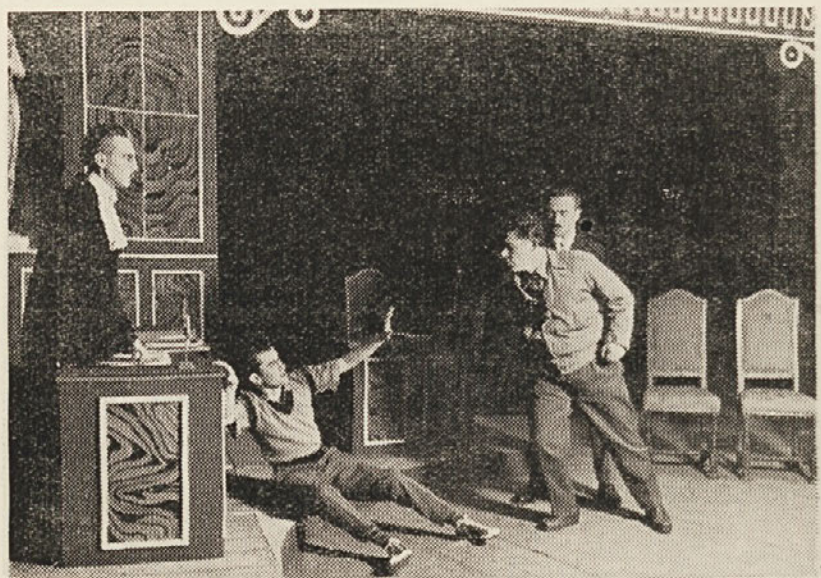
F. Ustinov: Ljubezen štirih polkovnikov; sez. 1953-54 (prvič v Jugoslaviji)

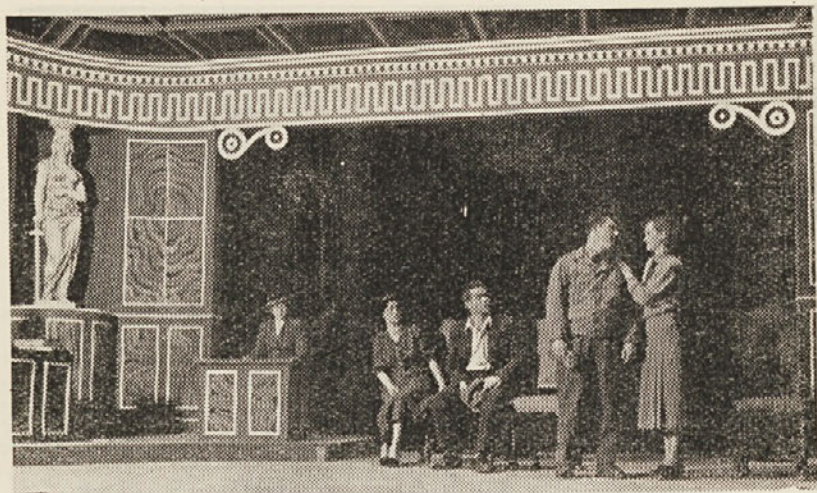
H. Grün: Atomski ples — krstna uprizoritev; sez. 1953-54

H. Grun: Atomski ples — krstna uprizoritev; sez. 1953-54

H. Tiemeyer: Mladost pred sodiščem; prvič v Jugoslaviji; sez. 1953-54

H. Tiemeyer: Mladost pred sodiščem; prvič v Jugoslaviji; sez. 1953-54

H. Tiemeyer: Mladost pred sodiščem; prvič v Jugoslaviji; sez. 1953-54
Vsi posnetki: Foto Pelikan Celje

TA POSEBNA ŠTEVILKA GLEDALIŠKEGA LISTA MESTNEGA GLEDALIŠČA V CELJU JE IZŠLA ZA SLAVNOSTNO PREDSTAVO V POČASTITEV PRAZNIKA »ŠTAJERSKA V BORBI« KOT PRVA ŠTEVILKA DEVETEGA LETNIKA. REDAKCIJA JE BILA ZAKLJUČENA DRUGEGA SEPTEMBRA, TISK PA ENAJSTEGA SEPTEMBRA DEVETNAJSTSTOŠTIRIINPEDESETEGA LETA.

Gledališki list Mestnega gledališča v Celju. Izhaja za vsako premiero. Leto IX, številka 1, sezona 1954-55. Lastnik in izdajatelj Mestno gledališče Celje. Predstavniki Fedor Gradišnik senior. Urednik Lojze Filipič. Zunanja oprema arh. Sveta Jovanović. Tiska Celjska tiskarna. Vsi v Celju. Naklada osem sto izvodov.

A N S A M B L

UPRAVNIK:

Mr. Fedor Gradišnik senior

UMETNIŠKI VODJA IN DRAMATURG:

Lojze Filipič

REŽISERJA:

Andrej Hieng
Branko Gombač

INSCENATOR IN TEHNIČNI ŠEF:

Arh. Sveta Jovanović

IGRALKE:

Nada Božičeva
Mara Černetova
Marija Goršičeva
Mina Jerajeva
Marjanca Krošlova
Klio Maverjeva
Neda Sirmikova

IGRALCI:

Peter Božič
Milan Brezigar
Marjan Dolinar
Janez Eržen
Pavle Jeršin
Sandj Krošl k. g.
Vlado Novak
Avgust Sedej
Slavko Strnad
Janez Škof
Viljem Tomšič

* GOSTOVALI BODO TUDI REŽISERJI IZ
DRUGIH SLOVENSКИH IN HRVATSKIH
GLEDALIŠČ

* SODELOVALI BODO TUDI CELJSKI
NEPOKLICNI IGRALCI

